

Deeluitwerking - Zuidelijke veenkoloniën

Driehoeksverhouding

Tanneke Dillingh

3
P i 念
里开伙伙

i 伙伙
伙伙
伙伙

Voorwoord

Dit rapport is ontstaan in het kader van het afstudeertraject binnen het vierde jaar van de studie Tuin- en Landschapsinrichting aan de Hogeschool van Hall-Larenstein. In de masterplanfase van het afstudeertraject is een plan ontwikkeld om de zuidelijke veenkoloniën een nieuwe impuls te geven. Deze fase is beschreven in het rapport 'Grenzeloos Veen'. In onderliggend rapport staat de deuluitwerking beschreven waarin de visie uit het masterplan is vertaald naar concrete ontwikkelings- en inrichtingsmaatregelen voor een deelgebied.

Het bleek geen makkelijke klus te zijn. De deuluitwerking bestaat in dit geval niet uit één geselecteerd gebied waarop ingezoomd wordt, maar op meerdere afzonderlijke plekken in een groter gebied die ieder specifieke aandacht moesten krijgen. In eerste instantie bleef ik hangen bij één plek van het gebied, maar uit de begeleiding bleek, dat om de visie op de deuluitwerking helder te maken, alle onderdelen belicht moesten worden.

Dit rapport is het resultaat van dit intense proces en biedt een plan voor de ontwikkeling van een centrum van een natuurpark met als doel een economisch en ecologisch vitale regio.

Tanneke Dillingh, juni 2012

Samenvatting

De veenontginningsgebieden aan zowel de Nederlandse als aan de Duitse zijde kampen met een aantal specifieke problemen zoals krimp en een economische teruggang. Het masterplan 'Grenzeloos veen' beschrijft een ontwikkelingsstrategie voor de toekomst van het gebied en legt daarbij de focus op de eigen unieke identiteit van het gebied: het hoogveen. In de visie wordt ingezet op de ontwikkeling van een internationaal natuurpark met oorspronkelijke grootschalige veennatuur naast cultuurhistorische parels die de omvorming van het landschap naar de hand van de mens illustreert en visualiseert.

Centraal gelegen in het plangebied van het natuurpark ligt het grensdorpje Twist. Op dit moment wordt de laatste hand gelegd aan de veenafgravingen rondom Twist. Samen met de demografische ontwikkelingen vormt dit een ernstige bedreiging voor de leefbaarheid van Twist en de vitaliteit van zijn omgeving.

Dat maakt de ontwikkeling van Twist als centrum van het natuurpark van maatschappelijk belang. De in dit rapport uitgewerkte strategische aanpak betekent een economische en ecologische impuls in het gebied waarmee de bedreigingen omgevormd kunnen worden naar kansen en toekomst voor de regio.

Centraal in deze deeluitwerking staat de realisatie van een drietal ankerpunten als toeristische uitvalsbases in het gebied. Ieder ankerpunt is gelegen aan een bijzonder landschapstype zoals het energiegebied in Twist, bij het Bargerveen en langs het beekdal. De ankerpunten krijgen ieder hun eigen inrichting en zijn afgestemd op specifieke doelgroepen. De routing tussen de ankerpunten maakt het mogelijk om in kort tijd met alle bijzonderheden die het park te bieden heeft in aanraking te komen. De routing wordt gekoppeld aan de totale routing in het gebied waardoor het centrum van Twist ook daadwerkelijk een 'spin in het web wordt'. Als de ankerpunten gaan draaien dan zal het park uitgroeien tot een florerend en internationaal bekend park.

t Rt Rt Rt
70 84 77

Inhoudsopgave

Inleiding

Gebiedsanalyse

Ontginningsgeschiedenis TWIST	12
Karakteristiek gebied	13
Deelidentiteit Hoogveennatuur	15
Deelidentiteit Beekdallandschap	17
Deelidentiteit Energielandschap	19

Driehoeksverhouding

Uitwerking deelgebied	23
Ankerpunt 1: Museumplein	25
Shortcut A: Energiepark	29
Ankerpunt 2: Bargerveen	33
Shortcut B: Grens en beekdal	37
Ankerpunt Beekdal	41
Shortcut C: Beekdal en Schafstrift	45
Wandel en fietsroutes	47
Fasering en financiering	48

Bronnenlijst

Masterplan met ligging deelgebied

Inleiding

Het Internationale Natuurpark Hoogveen (Bourtanger Moor) heeft grote ambities. Het wil een internationale aantrekkingskracht krijgen, waar niet alleen Nederlandse en Duitse toeristen op af komen maar ook gasten ontvangen worden van binnen en buiten Europa. Aan de andere kant wil het park zijn unieke kernkwaliteiten behouden, de kernkwaliteiten van rust, ruimte met levend hoogveen als Unique Selling Point. Een uitdaging dus om een park te ontwikkelen waar de kernkwaliteiten tot hun recht komen en waar veel bezoekers op af komen.

De transformatie van het gebied is noodzakelijk om de leefbaarheid en vitaliteit te waarborgen en problematiek als krimp, een achterblijvende sociaal economische ontwikkeling, een onevenwichtige bevolkingsopbouw en een negatief imago het hoofd te bieden.

Het masterplan beschrijft een ontwikkelingsstrategie voor de toekomst van het gebied en legt daarbij de focus op de eigen unieke identiteit van het gebied. Deze moet weer zichtbaar en verder ontwikkeld worden: oorspronkelijke grootschalige veennatuur naast cultuurhistorische parels die de omvorming van het landschap naar de hand van de mens illustreert en visualiseert.

In dit rapport wordt in een deeltuitwerking gevisualiseerd en beschreven op welke wijze de visie op het park vertaald kan worden naar concrete ontwikkelings- en inrichtingsmaatregelen.

Keuze deelgebied

Het deelgebied ligt midden in het natuurpark, bij het grensdorp Twist. In het Masterplan heeft het dorp een centrale functie gekregen en dat spreekt ook voor zich. Twist ligt centraal tussen de Nederlandse en Duitse grote veengebieden en is daarom bijzonder geschikt als uitvalsbasis voor recreatieve activiteiten. Bovendien wordt Twist omringd door een verscheidenheid aan cultureelrijke en natuurlijke landschappen wat kansen biedt voor een gevarieerd cultuurhistorisch en recreatief ontwikkelingsprogramma.

Satellietbeeld deelgebied

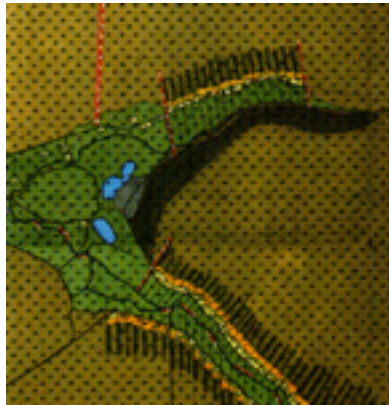
Topografische kaart deelgebied

1:25000

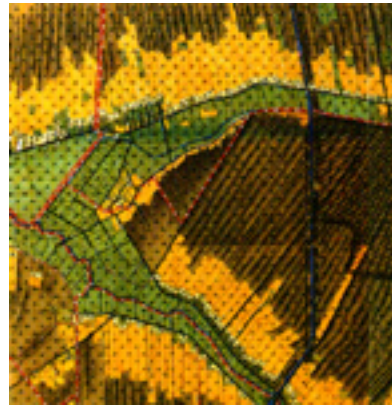

Gebiedsanalyse

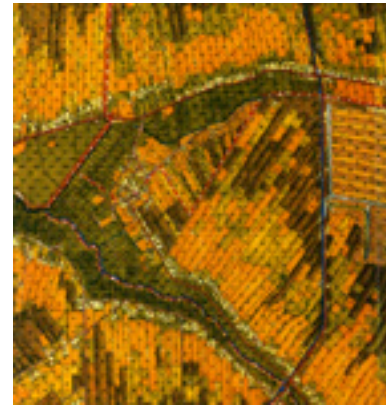
Ontginningsgeschiedenis TWIST

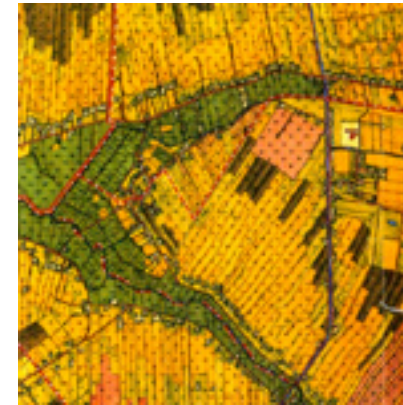
1784

1890

1936

1970

Hoogveen

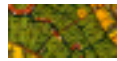
Laagveen

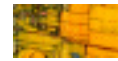
Boekweitcultuur

Akker op hoogveen

Akker op laagveen

Akker op afgegraven veen

De occupatie van het gebied is ontstaan langs de randen van het beekdal van het Schoonebeekerdiep / Twister Aa. Het beekdal heeft de vorm van een stemvork en dat zie je nu nog terug in de lintbebouwing van het gebied. De naam van het dorp schijnt hier ook zijn naam aan te danken 'Twist: eine geteilte Siedlung; an einer Gabelung liegender Ort'.

Langs het beekdal is al vroeg kolonisatie ontstaan. De keuze van de vestigingsplaats was niet willekeurig. Men vestigde zich bij voorkeur in een overgangszone van hoog naar laag en in het bijzonder op die plaatsen waar het hoogveen grensde aan een beekdal. In dit overwegend natte milieu boden de zandrugcomplexen langs de beek voldoende droge bouwplaatsen voor de boerderijen. De eerste kolonisten verschaften zich een gunstige

uitgangspositie op de grens van twee verschillende landschappen. Vanaf de bewoningsas op de zandruggen werd het hoogveen ontwaterd en aangemaakt tot bouwland. Ook werden de broekbossen in het beekdal geroid en ontgonnen tot groenland. Zo kregen het hoogveen en het lager gelegen broekveen na hun ontginning een verschillende gebruikswaarde voor het gemengde boeren bedrijf.

Omdat in Duitsland de behoefte aan turf veel lager lag, is het gebied rondom Twist pas laat ontgonnen. Tot ver in de 19de eeuw vond hier veenbrandcultuur en boekweitverbouwing plaats. Pas in de 20ste eeuw is men rondom Twist begonnen met afgraven van het hoogveen waar men tot op heden mee bezig is.

Karakteristiek gebied

Twist is een typisch veendorp. Tot op heden wordt er nog actief veen afgegraven in de directe omgeving van het dorp en in de grote veengebieden in de omgeving. Veen is daarom nog in al zijn verschijningsvormen zichtbaar in Twist en omgeving. Het dorp ligt ingebed in landbouwgebieden en veenafgravingen. Veenafgravingsmachines worden afgewisseld met trekkers die grond bewerken. Naast veen speelt energie een grote rol in het landschapsbeeld. Oliewinning (jaknikkers) en opwekking van windenergie (windmolens) liggen als extra laag over het landschap. Deze 'energielaag' en de verschillende stadia en vormen van landschapontginning en landschapsgebruik resulteren in een mozaïek van landschapstypen.

Doordat Twist aan een splitsing van een beekdal ligt, bestaat het dorp uit meerdere linten. Aan de linten zijn her en der nieuwbouwwijken gebouwd. Het dorp is hierdoor versnipperd met verschillende kernen. Het lint dat Nederland met Duitsland verbindt is dichtgebouwd of dichtgegroeid. Er zijn geen doorzichten naar het land wat er achter ligt. De natuur en de cultuur zijn dus niet zichtbaar. Wat verder opvalt aan het gebied zijn de grote agrarische akkers en velden op zowel laagveen als (afgegraven) hoogveen. Deze landschapstypen zijn grootschalig en moeilijk van elkaar te onderscheiden.

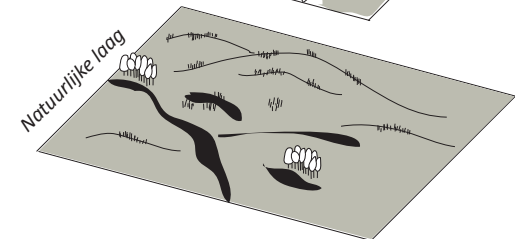
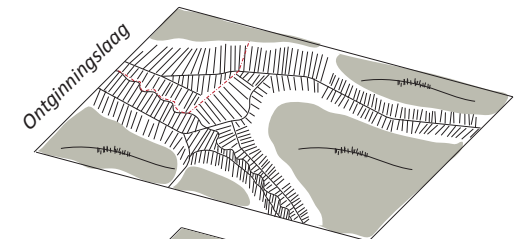
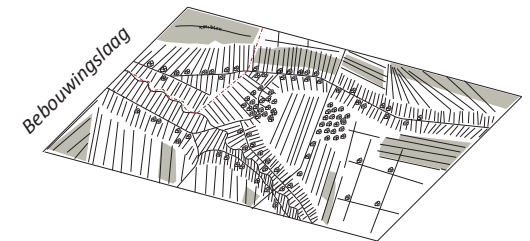
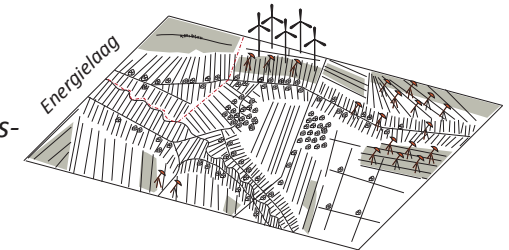

Mozaïek van landschapstypen

beekdallandschap en energielandschap. Deze deelidentiteiten worden in de volgende paragrafen onder de loep genomen.

Door de verscheidenheid aan landschapstypen op korte afstand van elkaar, zichtbare ontginningsgeschiedenis en tastbare cultuurhistorie is er veel mogelijk vanuit het oogpunt van natuur, recreatie en dorpsontwikkeling. Zichtbaar en toegankelijk maken van de natuur, zichtbaar en toegankelijk maken van de cultuurhistorie en het verbinden en ontwikkelen van de dorpskernen zijn uitgangspunten voor ontwikkeling.

De hoofdidentiteit van het hele natuurpark en zeker ook van het deelgebied is hoogveen in al zijn verschijningsvormen. Daarnaast zijn er een drietal deelidentiteiten te onderkennen die gerelateerd zijn aan de hoofdidentiteit: hoogveennatuur,

Twist in lagen

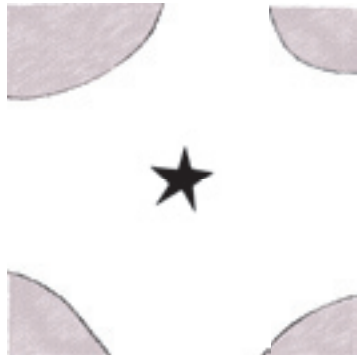

Deelidentiteit Hoogveennatuur

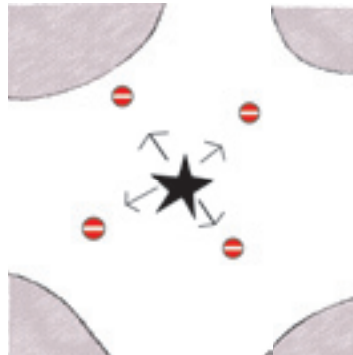
Twist ligt omringt met grote (potentiële) hoogveennatuurgebieden. Op Nederlands grondgebied is dat het Bargerveen. Dit gebied is al tientallen jaren geleden teruggegeven aan de natuur en er groeit daadwerkelijk levend hoogveen. Het is een prachtig, groots, verstild gebied waar bijzondere flora en fauna aanwezig is. Unieke natuur en een prachtige plek voor stille liefhebbers en natuurzoekers.

Ten noordoosten en oosten van Twist liggen ook veenaufgravingsgebieden die inmiddels zijn teruggegeven aan de natuur. Deze gebieden hebben de extra dimensie van jaknikkers. De grote vlakten zijn recentelijk teruggeven aan de natuur en de verschillende stadia in hoogveenontwikkeling zijn goed zichtbaar.

Ten zuiden van Twist liggen twee grote veenaufgravingsgebieden. Hier wordt nog actief ontveend maar niet tot op het witte zand. Alleen de 'witte turf' wordt afgegraven en als turfstrooisel op de markt gebracht. De echte turf, de zwarte turf, laat men zitten zodat hier in de toekomst natuurontwikkeling met als doel de groei van levend hoogveen kan plaatsvinden. De natuur van de zuidelijke veengebieden zal vergelijkbaar worden met de natuur van het Bargerveen.

Kans: Hoogveennatuur dicht bij Twist

Knelpunt: Hoogveengebieden niet of moeilijk toegankelijk

Knelpunten:

Voor alle gebieden geldt dat ze niet direct toegankelijk zijn vanaf Twist. Om bijvoorbeeld via Duitsland bij het Bargerveen te komen moet de bezoeker van Twist een omweg maken via het Nord-Süd kanaal en een lange weg leidt hem uiteindelijk naar het Bargerveen. Ook via de Nederlandse kant is het Bargerveen niet snel te bereiken, zeker niet voor de wandelaar. Ook hier moet de bezoeker een omweg maken om uiteindelijk bij de zuidelijke ingang van het Bargerveen te komen. Deze ingang is niet aantrekkelijk ingericht en biedt geen faciliteiten voor de bezoeker. Het is echt een 'achterkant' van het park. Ook de gebieden op Duits grondgebied zijn voor de recreant niet makkelijk toegankelijk. De enige manier om de gebieden te bereiken is via de grote verbindingswegen.

Toegankelijkheid Bargerveen

Kansen:

Vanaf de zuidelijke ingang van het Bargerveen is direct prachtig zicht op de grootschalige natte natuur. Dichterbij dan waar dan ook bij het Bargerveen. Een perfecte plek om de bezoeker te laten starten of verblijven.

De variëteit aan landschapstypen in het gebied biedt kansen voor gevarieerde wandel- en fietsroutes naar de natuurgebieden. Overgangen en contrasten versterken de landschapsbeleving.

Bouwstenen:

Aantrekkelijke routes en toegangen afgestemd op de ruimte- en rustzoeker. Parkeren op loopafstand en mogelijkheid tot kamperen, schuilen en picknicken.

Deelidentiteit Beekdallandschap

Het Schoonebeekerdiep / Twister Aa is van oudsher een karakteristieke Drentse laaglandbeek. Deze beek werd op de flanken gevoed door de omliggende veengebieden. De beek ontspringt ten oosten van Twist en stroomt westelijk richting Coevorden naar het Vechtdal.

Twist ligt in de 'oksel' van het beekdal van de Twister Aa. Op de overgang van hoogveen naar laagveen zijn de kolonisten begonnen met het ontginnen van het landschap. Oorspronkelijk was het beekdal een belangrijke drager van de ruimtelijke structuur. De laaglandbeek vormde een landschappelijke identiteit in het gebied die herkenbaar was door de meanderende beek, geflankeerd door broekbosjes en houtwallen die haaks op de beek stonden.

Referentiebeeld herkenbaar beekdal

Knelpunten:

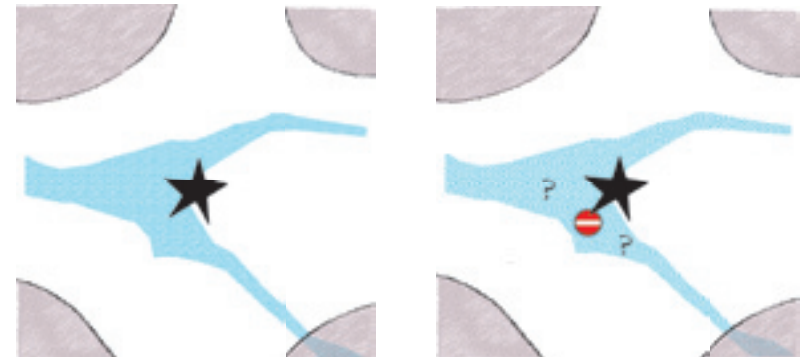
Tegenwoordig is het beekdal als zodanig niet meer herkenbaar. De houtwallen zijn verdwenen en de beek is genormaliseerd en daardoor niet zichtbaar in het landschap. Het beekdal lijkt nu meer op een agrarisch landschap vergelijkbaar met de grootschalige ontginningen van de woeste gronden. Vooral bij de zuidingang van Twist is het een grootschalige agrarische vlakte. Uitzicht op een niet aantrekkelijke dorpsrand maakt de toegang vanaf het zuiden geen visitekaartje. Andersom vormt het beekdal een landschappelijke barrière voor de route naar de zuidelijke veengebieden

Kansen:

Het beekdal is een afwijkend landschapstype in het grote hoogveenontginningslandschap. Het is een mooie aanvulling wat recreatief gezien toegevoegde waarde kan bieden t.o.v. de hoogveengebieden. Een herkenbaar beekdal met een meanderende beek en beekbegeleidende natuur vormt een mooi contrast op de grootschalige hoogveennatuur en vormt een aantrekkelijke landschappelijke rand rondom Twist

Bouwstenen:

Hermeanderen, recreatief inrichten, vernatten en natuurlijk inrichten van het beekdal.

Kans: beekdal als landschapstype

Knelpunt: beekdal niet herkenbaar en niet toegankelijk

Deelidentiteit Energielandschap

Ten noorden en noordwesten van Twist ligt een groot energielandschap. Windmolens, jaknikkers en recente veenaafgravingen bepalen het beeld in dit gebied. Het energielandschap is een bijzondere laag bovenop het onderliggende landschap wat varieert van grootschalige akkerbouw tot veennatuur. De windmolens zijn bijna overal in het park zichtbaar en een belangrijke ruimtelijke drager in het gebied. Er loopt een 'energie' route door een deel van het gebied waar de veenaafgravingen tussen jaknikkers zijn teruggegeven aan de natuur. Hier staan op verschillende plekken informatieborden over de olieboringen en de veennatuur.

Knelpunten:

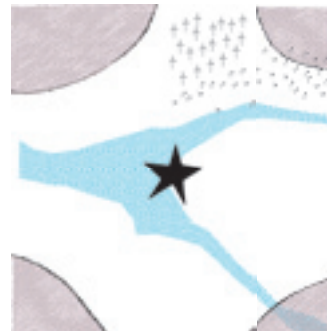
Het grootste deel van het energielandschap is vanaf Twist niet recreatief toegankelijk, en zeker niet te voet. De bestaande 'energie'route loopt langs een langgerekte dijk langs de jaknikkers en biedt weinig landschappelijke variatie. Vooral voor de wandelaar is deze route te lang en biedt te weinig afwisseling.

Kansen:

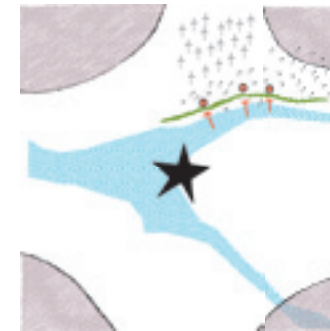
Het energielandschap biedt zowel vanuit cultuurhistorisch als vanuit landschappelijk perspectief veel recreatieve mogelijkheden. Jaknikkers, windmolens, veenaafgravingen en hoogveennatuur liggen naast elkaar. Het verbinden van deze landschappen en het versterken van het contrast van de overgangen biedt kansen voor een bijzondere cultuurhistorische en landschappelijke ervaring.

Bouwstenen

Bevriezen veenaafgravingen, versterken landschapstypen in combinatie met energietypes, recreatief inrichten en verbinden landschappen.

Kans: energielandschap op loopafstand

Knelpunt: energielandschap grotendeels niet zichtbaar en niet toegankelijk

Driehoeksverhouding

Voor het deelgebied Twist geldt hetzelfde als wat voor het totale masterplan geldt: Twist ligt centraal tussen prachtige natuurgebieden en cultuurhistorische landschappen, maar heeft zelf nog geen programma en identiteit. Door in te zetten op de verschillende (hoogveen)identiteiten rondom Twist en deze via Twist met elkaar te verbinden ontstaat de juiste uitgangssituatie voor de ontwikkeling van een aantrekkelijk en draaiend centrum in het Natuurpark. Hoogveen in al zijn verschijnings-, verdwijningsvormen en gebruiksvormen is de hoofdidentiteit van het deelgebied, zoals geldt voor het gehele park. Bij Twist komen al deze 'vormen' samen en het dorp is dan ook de plek bij uitstek om het park te gaan exploreren.

Twist mag het kloppende hart van het park worden, van waaruit de landschappen en unieke gebieden zichtbaar en bereikbaar zijn. Voorzieningen zoals horeca, parkeren, informatie en routing zorgen voor herkenbaarheid en verblijfskwaliteit.

Hoe gaan we dat doen: door deelidentiteiten te verbinden aan Twist en via Twist aan elkaar. De deelidentiteiten krijgen ieder een ankerpunt van waaruit het gebied te verkennen is.

Uitgangspunt is dat natuurbeleving en de beleving van de deelidentiteit centraal staat. Iedere deelidentiteit trekt verschillende bezoekers en heeft ook een verschillende gebruikintensiteit. Zo zal het industriële energielandschap andere bezoekers aantrekken dan het verstilde hoogveen van het Bargerveen en de Duitse veengebieden. Verschillende ankerpunten met de focus op één deelidentiteit vergroten de aantrekkingskracht in het gebied. Het vergroten van de onderlinge contrasten tussen de deelidentiteiten vergroten de beleving van de gebieden. Er is voor ieder wat wils. De rustzoekers, de recreatiezoeker, de cultuurhistoriezoeker, ieder kan vanuit zijn eigen interesse in Twist terecht. De ankerpunten liggen op loopafstand van elkaar zodat de bezoeker alle deelidentiteiten in één dag kan bezoeken en via 'shortcuts' alle aspecten van het Natuurpark in vogelvlucht kan ervaren.

Als de ankerpunten gaan draaien dan lift het dorp mee in de ontwikkeling van het park. Bezoekers en verblijfgasten zullen het centrum van Twist vanaf het ankerpunt gaan bezoeken en de Twistenaren kunnen het

aanbod van voorzieningen afstemmen op de behoeften van de bezoekers. Regionale producten en diensten worden aangeboden.

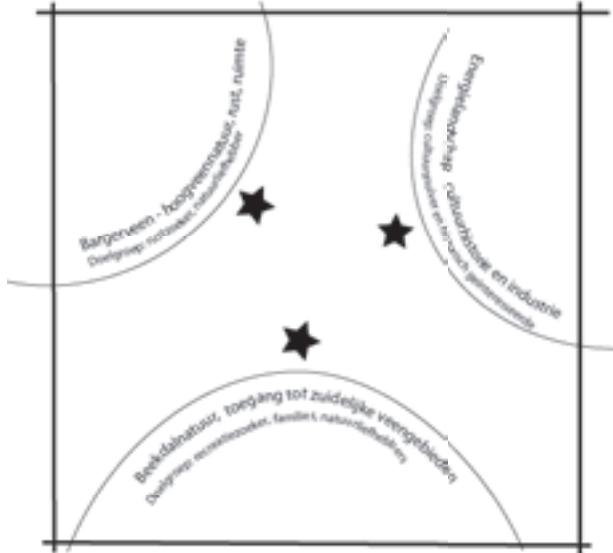
Vanaf ieder ankerpunt kunnen bezoeker via 'loops' dagtripjes maken, lopend op of de fiets. De ankerpunten dienen verder ook als 'hubs' oftewel startpunt voor een meerdaagse trip het hoogveen in of naar andere delen van het park. Terugkerende elementen in de routing zorgen ervoor dat de bezoeker de route herkent.

Er is bewust gekozen voor meerdere ankerpunten en niet één centraal ankerpunt. Het centrale thema van het natuurpark is rust en ruimte. Dit moet ook terug komen in de plekken waar je komt. Dus géén druk centraal punt waar iedereen samenkomt, maar verschillende plekken die afgestemd zijn op de behoefte van verschillende bezoekers. Door de onderlinge relatie tussen de punten krijgt de bezoeker wel een groot scala aan mogelijkheden aangeboden zonder het idee te krijgen zich in een druk en overvol park te bevinden. De 'drukte' verspreidt zich. Dat betekent dat Twist wel veel bezoekers aan kan zonder dat het een overlopen centrum wordt.

De ankerpunten bevinden zich op plekken die een directe relatie hebben met de deelidentiteiten. De verbindingen tussen de ankerpunten zijn herkenbaar en de ankerpunten zijn goed zichtbaar.

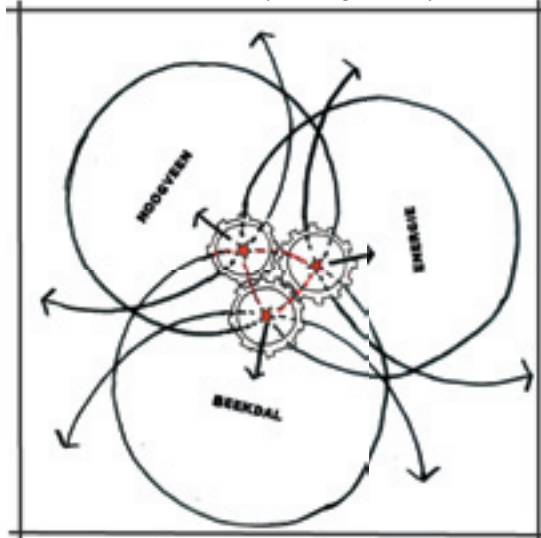
Visie

Deelidentiteiten met eigen ankerpunten

Concept

Door verbinden van ankerpunten gaat het park draaien

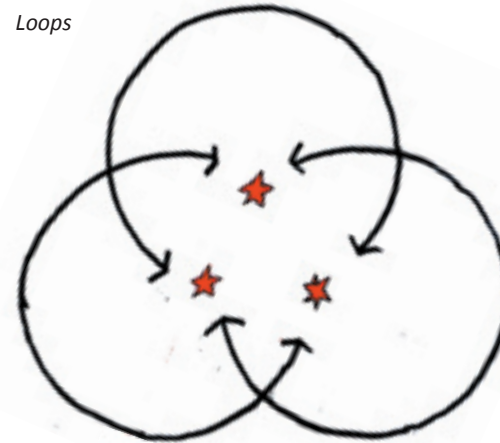

Verbindingen via:

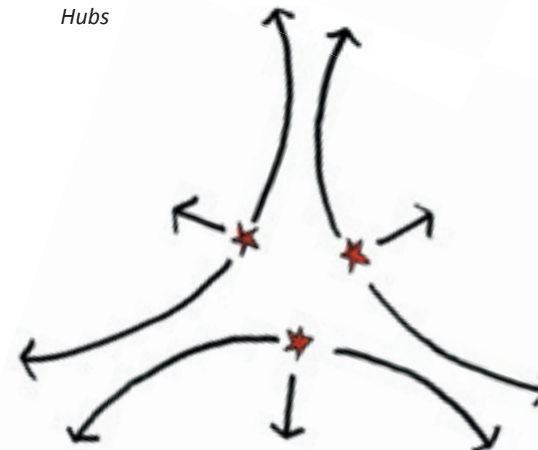
Shorcuts

Loops

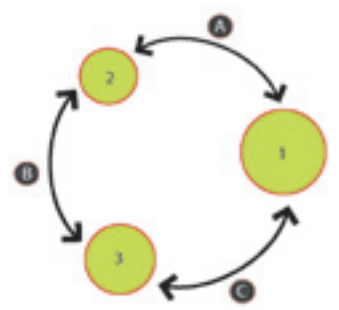

Hubs

Kaart deeluitwerking

- 1 Ankerpunt Museumplein
- 2 Ankerpunt Bargerveen
- 3 Ankerpunt Beekdal
- A Route: energiepark
- B Route: grens en beekdal
- C Route: beekdal en schaapsdreef

0 m 1000 m

Uitwerking deelgebied

De deulitwerking laat de locatie van de ankerpunten zien en de route van de shortcuts. Aan de uitwerking van de ankerpunten en de routing liggen de volgende uitgangspunten ten grondslag:

Ontwerpuitgangspunten voor de ankerpunten

- De ankerpunten zijn met elkaar verbonden
- De ankerpunten hebben een directe relatie met de deelidentiteit
- De ankerpunten zijn herkenbaar en hebben overeenkomsten (herkenbaar als onderdeel van het natuurpark)
- De deelidentiteit is herkenbaar in het ankerpunt
- Er is parkeergelegenheid, die landschappelijk is ingepast
- Vanaf de hoofdontsluiting is het ankerpunt goed bereikbaar
- Het ankerpunt is te voet en met de fiets bereikbaar
- De ankerpunten hebben allen verbinding met de natuur

Ontwerpuitgangspunten voor de routing

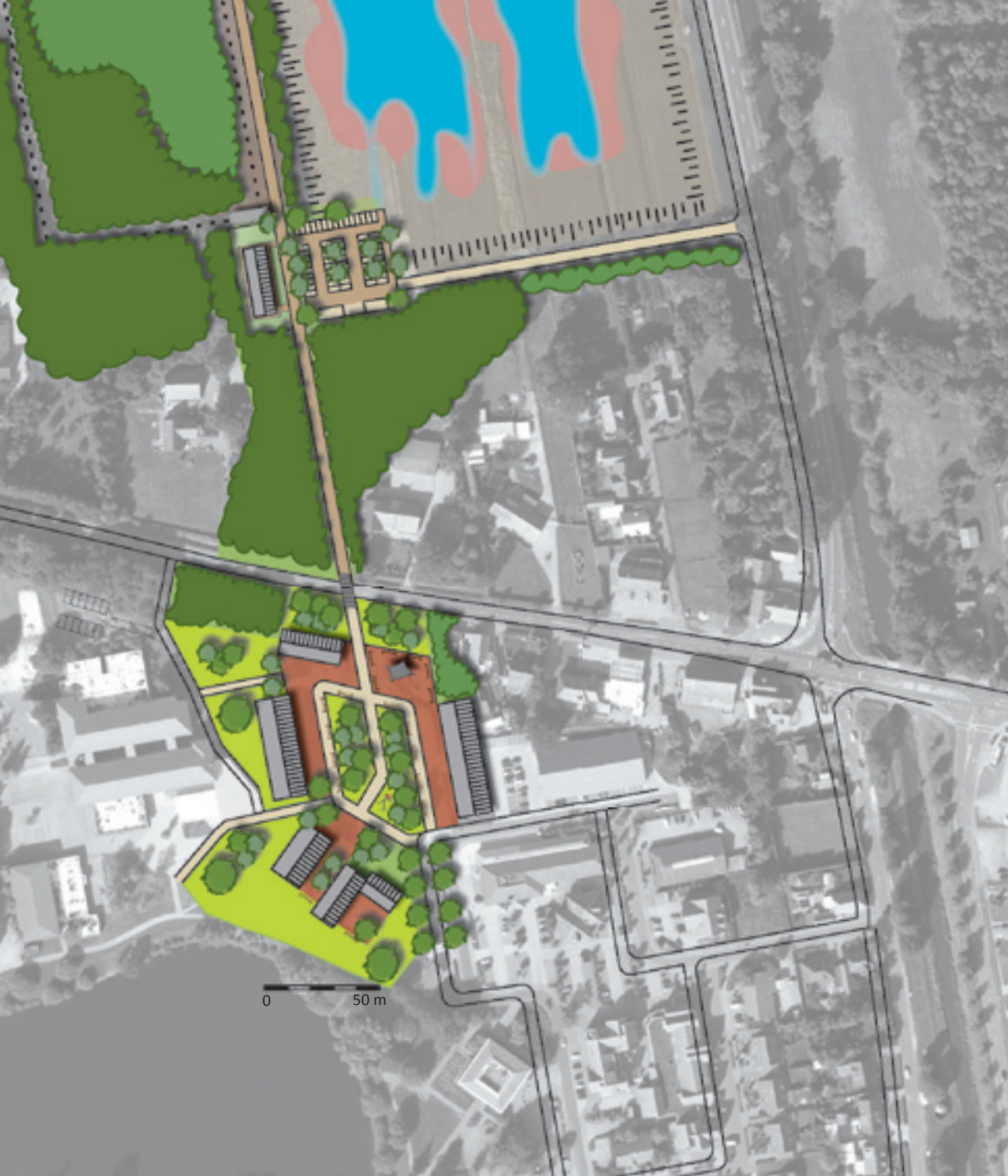
- Aan de hand van de routing moet je kunnen zien dat je op de juiste weg bevind. Dit is zichtbaar aan bewegwijzering, materiaalgebruik en meubilair.
- De overgangen van de deelidentiteiten (het 'mozaïek') is zichtbaar en herkenbaar.
- De routing vertelt het verhaal.

Karakter, functie en vorm

De ankerpunten sluiten aan bij de behoefte van verschillende types bezoekers en hebben elk een eigen gebruiksintensiteit. In de tabel hiernaast staat beschreven hoe dit vertaald is naar het karakter, de functie en de vorm van de ankerpunten

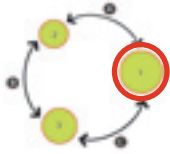
	Veennatuur	Beekdal	Energie
Gebruiks-Intensiteit	Laag	Gemiddeld	Hoog
Doelgroep	Natuurlijkhebbber, rustzocker, vogelaar	Recreant, families met kinderen, natuurlijkhebbber	Cultuursnuiver, historisch geïnteresseerde, industrieel geïnteresseerde
Karakter	<ul style="list-style-type: none"> - Verstill - hoogveennatuur - Rust en ruimte - ontspannen 	<ul style="list-style-type: none"> - Lieflijk en gezellig - Beekdalnatuur - Knus en besloten - Recreëren 	<ul style="list-style-type: none"> - Levendig - Dorps - Bezigheid en cultuurhistorie
Functies	<ul style="list-style-type: none"> - Picknicken / pauzeren - Observeren - Informeren - Kamperen (natuur) - Schuilen 	<ul style="list-style-type: none"> - Eten en drinken - Spelen - Huren (fietsen, kano's) - Kijken (dierenwei) - Picknicken - (dag)Parkeren - Kamperen - Informatie en educatie 	<ul style="list-style-type: none"> - Inkopen - Museum bezoeken - Eten en drinken - Picknicken - Informatie en educatie
Vorm	<ul style="list-style-type: none"> - Natuurlijke materialen - Houten bewegwijzering - Schuilhut; - Kampeerplekken ingebed in bosjes; - Parkeren verder weg, dus alleen te voet of per fiets bereikbaar 	<ul style="list-style-type: none"> - Besloten, dorpsrand achter bosschages; - Dagparkeren mogelijk - Kleinschalig; - Bezoekerscentrum in vorm van boerenerf. 	<ul style="list-style-type: none"> - Museum; - Veentrein; - Winkeltjes en restaurants; - Parkachtige omgeving

In de volgende paragrafen wordt de gehele route van af het ankerpunt 'Museumplein' via de shortcuts beschreven. Deze wandeling illustreert de ervaringen die een dagtourist kan beleven als hij bij één van de ankerpunten begint en via de 'shortcuts' in een vogelvlucht alle elementen die het natuurpark te bieden heeft tegen komt. En dat is de kracht van de verschillende ankerpunten.

Ontwerp ankerpunt Museumplein

-
Toegangsweg parkeerplaats energiepark en museumplein
-
Vennatuur langs toegangsweg
-
Parkeerplaats voor personenwagens en touringcars
-
Bezoekerscentrum energiepark en station vrentrein
-
Wandelpweg naar museumplein
-
Wandelbrug over lint
-
Museumplein met ruimte voor evenementen
-
Indikator als verwijzing naar museum
-
Bestaand (donkergroen) en nieuw (lichtgroen) bos
-
Treijnroute
-
Nieuwe toegangsweg met parkeer ruimte schoolcomplex

Ankerpunt 1: Museumplein

De route start bij het ankerpunt Museumplein. Hier ligt het Erdöl- und Erdgas Museum, zijn winkeltjes en bestaat de mogelijkheid om te eten en te verblijven. In dit voorbeeld komt de bezoeker vanaf Schoonebeek via het lint het Twister gebied binnenrijden. Het valt meteen op dat je op een bijzondere plek bent aangekomen. Links en rechts van het lint staan jaknikkers die herkenbaar en aantrekkelijk zijn aangekleed en opgeknapt. 's Avonds zijn ze verlicht. Voetgangersbruggen over het lint markeren de ingang van het Twister centrumgebied.

Bij het ankerpunt Museumplein rijdt de bezoeker onder een voetgangersbrug door in de vorm van olieleidingen en volgt de

Huidige situatie plein bij het museum

bewegwijzering naar de parkeergelegenheid. Deze bevindt niet zich bij het museum, maar aan de andere kant van het lint, direct aan de rand van het energiepark. Zoals alle ankerpunten is ook hier een directe verbinding met de natuur.

De bezoeker arriveert bij een ruime (ook bussen kunnen hier parkeren) maar besloten parkeerplaats met uitzicht over veennatuur. Op dit punt bevindt zich ook een informatiepunt en het station van de veentrein. Het informatiepunt is een gebouw waar groepen mensen ontvangen kunnen worden en informatieve wandelingen starten naar het energiepark. Ook start hier de rondrit met het veentreintje dat op zon- en feestdagen en in vakanties dagelijks zal rondrijden en wordt bemand door vrijwilligers uit Twist.

Vanaf het informatiecentrum is het een paar honderd meter lopen naar het Erdöl- und Erdgasmuseum. Een wandeling door een boszone brengt de bezoeker naar de loopbrug waarover hij veilig het lint kan oversteken. De loopbrug komt uit op een gezellig en ruim, autovrij plein waar van alles te beleven valt. Een grote groenzone met bomen en gras doorbreekt het plein waardoor er verschillende ruimtes ontstaan. Langs de groenzone staan bankjes waar bezoekers kunnen zitten en uitrusten. Laagbouw met winkeltjes flankeren het plein. Vanaf de loopbrug heeft de bezoeker meteen zicht op een jaknikker die de weg naar het Erdöl- und Erdgas museum wijst. In dit museum kan de bezoeker informatie opdoen over de achtergronden en verschijningsvormen van energieopwekking in de regio. In het museum wordt de bezoeker gestimuleerd om het energiepark te bezoeken.

Het zicht op het museumplein wordt opengetrokken. Het plein wordt verbonden met het energiepark

Impressies ankerpunt museumplein

Referentiebeeld bezoekersgebouw energiepark

Referentiebeeld stationsgebouwtje veentrein

Sfeerimpressie wandelbrug over lint met industriële look, geïnspireerd door de vele olieleidingen die door het gebied lopen.

Impressies ankerpunt museumplein

Sfeerimpressie museumplein vanaf loopbrug

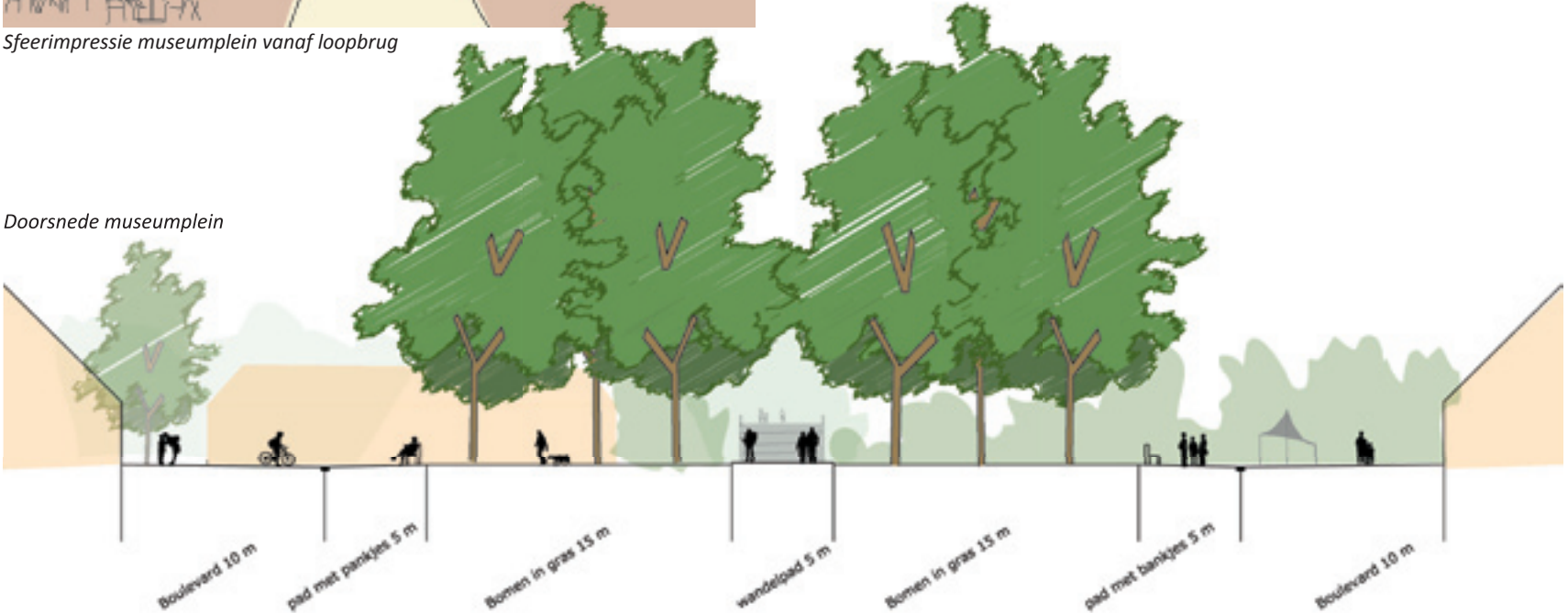

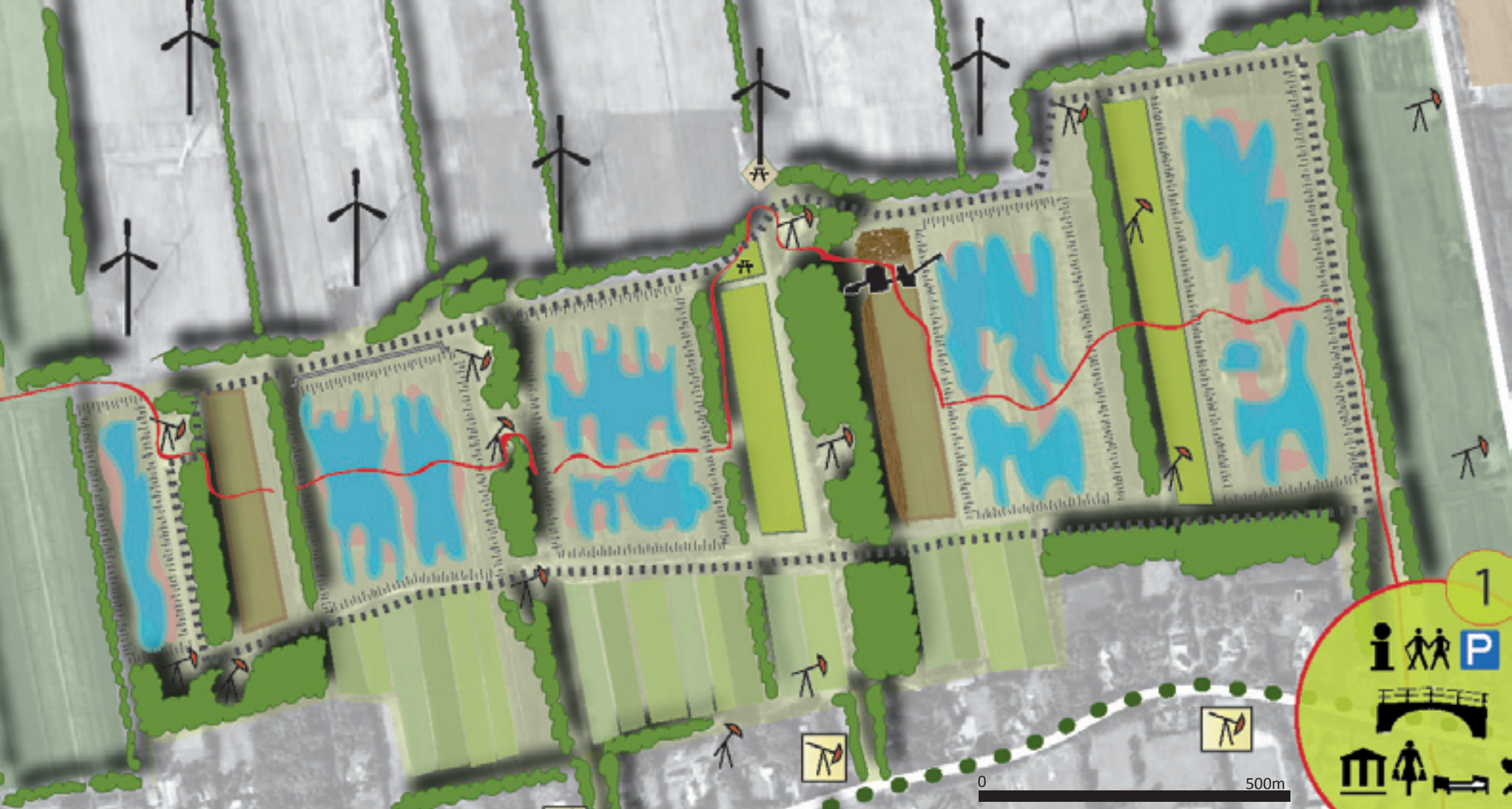
Referentiebeeld bankjes langs groenzone

Referentiebeeld schaduwdoek op plein

Doorsnede museumplein

Inrichting shortcut A: Energiepark

Wandelroute door veen-natuur...

... over weilanden op onvergraven veen...

... over percelen afgegraven veen, langs turfputten en veenaf-gravingsmachins
... langs jaknikkers en windmolens

Veentreinroute door park

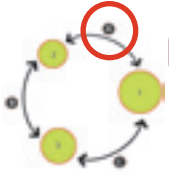
Verhoogd wandel-pad van olieledingen

Agrarische percelen met ouderwese teelten

Doorzichten vanaf lint naar energiepark

Shortcut A: Energiepark

Het energielandschap is uniek in het park. Grote windmolens worden afgewisseld met jaknikkers en velden waar turf wordt afgegraven. Ten noorden van het lint Schoonebeek – Twist bevindt zich een gebied waar deze elementen allemaal dicht bij elkaar liggen, en zelfs door elkaar heen. Het gebied leent zich daardoor bij uitstek om zowel de cultuurliefhebber als de natuurliefhebber een interessante beleving te bieden. Door de veenaafgravingsactiviteiten te ‘bevriezen’, afgegraven percelen deels weer terug te geven aan de natuur en energiegerelateerde (landschaps) elementen (onvergraven veen, bulten met turfbonken, veenaafgravingsmachines, olieleidingen, jaknikkers, windmolens) te benadrukken en toegankelijk te maken wordt de gehele ontginningsgeschiedenis als ook de industriële energiewinning inzichtelijk gemaakt. Een start bij het Erdöl- und Erdgas museum bij het ankerpunt Museumplein biedt de juiste basis om dit gebied te ervaren en te beleven. Een wandelroute neemt de bezoeker mee door het gebied.

Op strategische plekken zijn picknickplaatsen ingericht, zoals onder aan de voet van een windmolen. De bezoeker heeft hier uitzicht over het grote windpark met in de rug de beslotenheid van de jaknikkers en veenafgravingen.

Tijdens de wandeling komt de bezoeker relictten van de veenaafgravingstijd tegen, zoals een veenaafgravingsmachine en verlaten veenwagonnetjes. Deze mogen beklommen worden, evenals de veenbult die het resultaat is van de machine in werking. In vakantieperiodes wordt door de historische vereniging van Twist geïllustreerd hoe in het verleden turf werd gewonnen.

Door het hele energiepark lopen olieleidingen, soms een paar meter boven de grond. Dit wordt gebruik als verhoogd wandelpad waardoor het gebied op een bijzondere manier wordt ervaren.

De wandeling leidt langs enkele weilanden op onvergraven veen. De steile randen van turf illustreren hoe het gebied in het verleden er uit zag en hoe de ondergrond is opgebouwd.

Overall komt de bezoeker jaknikkers tegen. Deze staan verscholen tussen de bosjes en het is elke keer weer een verrassing om de meditatieve beweging van de jaknikker te zien verschijnen. Het rustige zoemende geluid en de voortdurende, steeds dezelfde beweging vormen een perfecte reden om even te stoppen en te ontspannen. Bankjes en zitplekken bieden de bezoeker deze mogelijkheid.

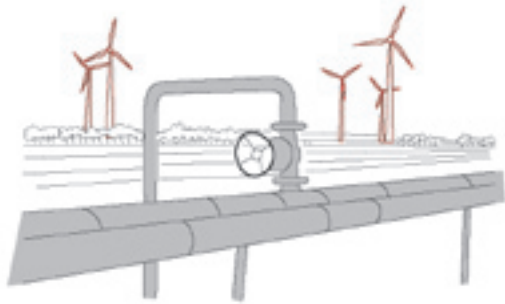
Het park kan op verschillende manieren bekeken worden: te voet, met de fiets of met het veentreintje. Door de veennatuur zijn paden aangelegd zodat de wandelaar dwars door de natuur kan wandelen. De fietser kan rondom het energiepark fietsen, dezelfde route als die van het veentreintje.

Aan de zuidkant van het park liggen agrarische percelen waar ‘ouderwets’ op wordt verbouwd. Zo zal er boekweit worden geteeld en bij de boer aan huis is mogelijkheid om streekproducten te kopen en eventueel thee en koffie te verkrijgen.

Vanaf de westkant van het energiepark is het een korte wandeling naar het Bargerveen. Het Bargerveen is een mooie aanvulling op de ervaring van het energiepark: het geeft een beeld hoe de natuur er vroeger heeft uitgezien en wat het contrast is met het huidige beeld van veenafgravingen.

Impressies route energiepark

Kenmerken gebied:

Oliewinning en windenergie en turfwinning

Windenergie in grootschalige landbouw

Janknikkers in besloten bosjes

Bouwstenen energiepark

Verbinden oliewinning en natuurontwikkeling

Contrast tussen grootschaligheid en beslotenheid versterken

Contrast tussen oude en nieuwe energie versterken en zichtbaar maken

Impressies route energiepark

Sfeerimpressie verhoogd wandelpad door energiepark

Referentiebeeld fietspad langs rails

Referentiebeeld jakkickers

Referentiebeelden turfwinning

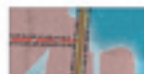
Ontwerp ankerpunt Bargerveen

Zuidelijke toegang Bargerveen voor auto's en fietsers

Schuilhut en picknickplekken. Wiertap en toilet

Wandelpad door weennatuur

Natuurkampeerterrein

Parkeerplaats met uitzichtspunt

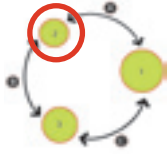
Trekkershutjes

Vogelkijkhut

Wandelroute van en naar energiepark

Ankerpunt 2: Bargerveen

Het Bargerveen is een groot en uitgestrekt natuurgebied waar hoogveen weer de kans krijgt zich te ontwikkelen. De bezoeker betreedt het gebied op het moment dat hij de grens oversteekt. Deze plek wordt gemarkeerd met een grenspaal. Een wandeling door een heideachtige vegetatie, begraasd door schapen, brengt de bezoeker bij het ankerpunt Bargerveen. Dit is een plek voor de natuurliefhebber en de rustzoeker. Hier zal de bezoeker dan ook geen horeca vinden, noch georganiseerde recreatieve activiteiten. Hier heerst stilte en rust. Er is parkeergelegenheid, maar niet direct bij het ankerpunt zelf. De bezoeker die met de auto komt parkeert zijn auto op een vanaf het ankerpunt niet zichtbare plek. De parkeerplaats ligt aan de rand van het natuurgebied en heeft ook een mooie uitkijk. Vanaf de parkeerplaats wandelt de bezoeker nog ca 500 meter om bij het ankerpunt terecht te komen.

Kenmerk Bargerveen: grootschalige veennatuur

De plek zelf kenmerkt zich door een schuilhut met informatie over het gebied. Een waterkraan, een afvalbak en picknickplekken zijn de enige faciliteiten die de plek kent. De wandelaar kan hier rustig zijn meegebrachte lunch tot zich nemen en genieten van het uitzicht en de rust.

Circa 300 meter het Bargerveen in ligt een vogelkijkhut die via een vlonderpad te bereiken is. Deze plek zal vooral vroeg in de ochtend en tegen de avond druk bezocht worden door vogelaars die bijvoorbeeld kraanvogels willen zien vertrekken of aankomen.

Het natuurkampeerterrein en de trekkershutjes bieden de bezoeker een unieke plek om te verblijven.

Kenmerk Bargerveen: natuurlijk materiaalgebruik in de routing

Impressies ankerpunt Bargerveen

Sfeerimpressie natuurkampeerterein met in de verte de vogelkijkhut

Referentiebeeld schuilhut

Sfeerimpressie trekkershutjes langs Bargerveen

Referentiebeeld vogelkijkhut

Shortcut B: grens en beekdal

- Wandelroute vanaf Bargerveen naar Beekdal
- Grensroute - contrast tussen agrarische grondgebruik en natuurontwikkeling
- Wandelbrug over lint
- Kruppelpad langs verlandde sloot en vochtige, bloemrijke graslanden
- Route langs grenspaal en paardenoversteekpunt
- Kanoaanlegplaats en visplek (zie inzet)

- Aanlegplek voor kano's en wandelvonder naar theehuis
- Visplek en kruppelpad langs beek
- Moeraszone en natte strooiselruigte. Gebufferde poel met oevervegetatie
- Houtwallen haaks op de beek
- Nat, matig voedselrijk grasland en bloemrijk grasland. Beheer door extensieve begrazing
- Hooilanden, extensief beheer (maaien en afvoeren)

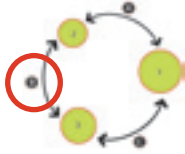
Herstel beekdal

De Twister Aa is een voormalige veenbeek. Door veenontginning en ruilverkaveling is van het oorspronkelijke beekdal weinig over. Door het beekstelsel in natuurlijke staat terug te brengen verbetert de hydrologie (grondwaterstromingen en kwel) en de dynamiek (stroming) in het beekdal.

Het uiteindelijke doel van de natuurlijke inrichting is om hydrologische relaties tussen hoogveen(restanten) in de bovenloop en het Vechtdal te gaan herstellen in het beekdal van de Twister Aa en het Schoonebeekerdiep. Daarbij fungeert de beek tegelijkertijd als een belangrijke migratieroute tussen het Vechtdal en de oorspronkelijke brongebieden (Bargerveen en de Duitse veengebieden).

Gezien de karakteristiek van het Schoonebeekerdiep ligt een versterking van het halfnatuurlijke beekdallandschap het meest voor de hand.

Shortcut B: Grens en beekdal

Vanaf het Bargerveen leidt een wandelpad over de grens de bezoeker naar het derde ankerpunt van het gebied. Het grenspad biedt een afwisselend landschap aan Duitse en Nederlandse zijde. De randveenontginningen aan de Nederlandse zijde kenmerken zich door grote openheid en smalle langgerekte kavels. Aan Duitse zijde ziet de bezoeker ruige natuur afgewisseld met houtwallen.

De wandelaar steekt halverwege de route het ontginningslint over via een wandelbrug. De wandelaar komt hier terecht in een ander type landschap: natte natuur die begraasd wordt door grote grazers. De bezoeker is in het beekdal gearriveerd en het wandelpad gaat verder door het beekdal langs de grens. Ook hier ervaart de bezoeker een 'voor' en 'na' landschap. Aan de Nederlandse kant is het landschap agrarisch in gebruik, aan de Duitse kant is het landschap teruggegeven aan de natuur en hebben de weilanden

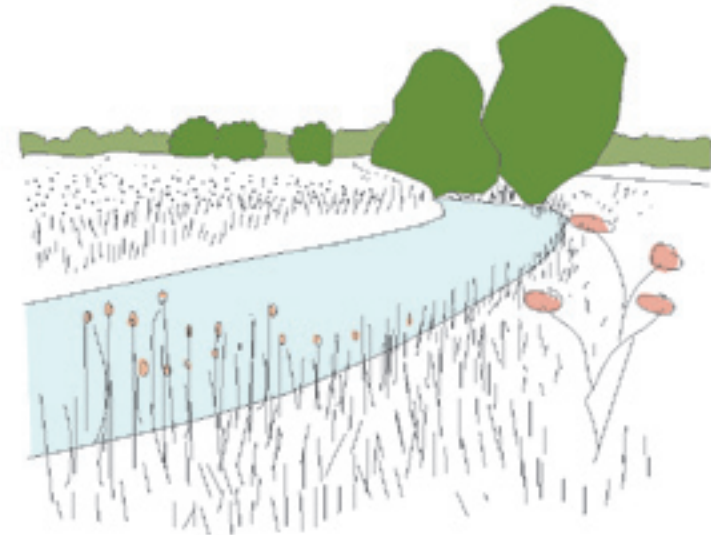

Huidige inrichting beekdal: genormaliseerde beek met rondom agrarisch grondgebruik

plaatsgemaakt voor natte en bloemrijke graslanden.

Het wandelpad brengt de bezoeker bij het natuurlijk ingerichte beekdal van het Schoonebeekerdiep/Twister Aa. De beek meandert door het landschap. Poelen, moeraszones, ruigten en natte graslanden liggen om de Twister Aa. Het zomer en winterbed hebben ieder hun eigen karakter. Het lieflijke en idyllische beekdal omarmt het zuidwesten van Twist en vormt een natuurlijke en zachte overgang naar de meer ruigere en natuurlijke veengebieden.

Wandelend langs de beek en door de natte graslanden komt de bezoeker terecht bij het derde ankerpunt in het gebied: het bezoekerscentrum langs het beekdal.

Kenmerk natuurlijk beekdal: meanderende beek met beplanting

Ecologische kwaliteit herinrichting beekdal

De inrichting van het beekdal van Twister Aa/Schoonebeekerdiep is niet alleen gericht op het vergroten van de recreatieve, maar ook op de ecologische kwaliteit van dit beekdal. Ecologische kwaliteit komt vooral tot uiting door de aanwezigheid van specifieke soorten van het natuurlijke biotoop en/of door de aanwezigheid van een grote diversiteit aan soorten. Omdat het Schoonebeekerdiep omringd en gevoed wordt door relatief intensief agrarisch gebied zal, ook ná de herinrichting, het aantal specifieke soorten van natuurlijke veenbeken beperkt zijn. Deze beperking vloeit voort uit een aantal onomkeerbare ingrepen die in het systeem hebben plaatsgevonden, waarvan het afgraven van het hoogveen in het intrekgebied verreweg de belangrijkste is. De ecologische winst zal daarom voornamelijk liggen in het vergroten van de biodiversiteit van de meer algemene soorten.

Stroming

Door de stromingscondities in een beek te verbeteren neemt het aantal kenmerkende beeksoorten toe. Een krap gedimensioneerd en meanderend zomerbed verhoogt de stroomsnelheid, waardoor soorten van stromend water zullen profiteren.

Ecologische verbinding

In de huidige beek staan meerdere stuwen. Dit belemmert de migratie van vissen tussen boven- en benedenloop. In de nieuwe situatie zijn de stuwen verwijderd, waardoor de omstandigheden niet alleen voor beekvissen zullen verbeteren (vrije migratie tussen boven- en benedenloop), maar ook die voor de gewonere soorten (vergroting leefgebied).

Ecologische isolatie

In de ruimte die beschikbaar komt vanwege de aanleg van het winterbed wordt een aantal poelen gegraven dat niet of alleen in uitzonderlijke situatie in contact komt met water uit de Twister Aa. Deze poelen vormen vooral een geschikte leefplaats voor amfibieën (kikkers, padden en salamanders) en allerlei ongewervelde soorten als libellen en waterkevers.

Droog-natgradiënten

De grootste diversiteit aan soorten wordt in het algemeen aangetroffen in de overgangszone tussen twee gradiënten. De nieuwe inrichting van het beekdal geeft vooral mogelijkheden tot het creëren van geleidelijke overgangen tussen nat en droog. Vanwege het extensieve onderhoud van de beek en bedding zal dit op verschillende plekken leiden tot het ontstaan van wilgenstruweel en vegetaties bestaande uit riet, lisdodde en andere helofyten. Diergroepen die hiervan profiteren zijn b.v. verschillende soorten (heide)libellen, rietvogels en kleine zoogdieren als waterspitsmuis en vleermuizen.

Beheer en onderhoud

Het gebied wordt zodanig onderhouden dat er een structuurrijk landschap ontstaat dat bestaat uit een mozaïek van bomen, struweel, struiken en open landschap. Dit landschap is bij uitstek geschikt voor een soort als de grauwe klauwier, maar ook soorten als roodborsttapuit en paapje zijn dan te verwachten. Verder zijn dergelijke landschappelijke structuren van belang voor insecten zoals libellen en vlinders. Op de hogere, zandige delen van de beek met bedding (die zich vooral langs de rand van het beekdal bevinden) wordt een min of meer schrale, bloemrijke vegetatie nagestreeft. Dit wordt gerealiseerd door op dergelijke locaties een beheer van maaien en afvoeren te kiezen, eventueel aangevuld met extensieve begrazing.

Dwarsdoorsnede huidige en nieuwe beek. De nieuwe bedding wordt veel breder dan de huidige en bestaat uit een laagwaterdeel en een hoogwaterdeel

Impressies shortcut B: Grens en Beekdal

Zomerbeeld natuurlijk beekdal

Winterbeeld natuurlijk beekdal

Referentiebeeld knuppelpad

Referentiebeeld grenssteen

Referentiebeeld wandelbrug

Sfeerimpressie struinen (hierboven) en kanoën (hierbeneden) door beekdal

Ontwerp ankerpunt Beekdal

 Toegangsweg
bezoekerscentrum
en camping

 Bezoekerscentrum
met binnensplaats

 Dinerwilde

 Speeltuin

 Kampeerswilde met
natuurlijke zwen-
vijver

 Sanitairegebouwen

 Ruige wilde met
gemaaid paden
en afbastering

 Theehuis op
vlinder

 Vlinderpad door
beekdal met
trekkerhutjes

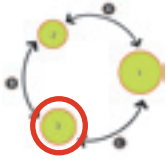
 Winder bij beek,
aanlegplaats voor
kano's

 Nieuwbouw langs lint
naar dorpscentrum

*Ommetjes vanaf het dorp naar het
beekdal via het ankerpunt*

0 50 m

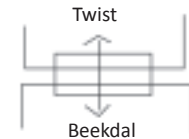
Ankerpunt Beekdal

Na een dag vol indrukken en bijzondere natuur komt de bezoeker bij het ankerpunt beekdal. Al vanaf de beek is de plek te zien: een groen omzoomd ensemble van gebouwen met een ruim plein. Het heeft de uitstraling van een boerenerf wat nog versterkt wordt door de dierenweide langs de weg en de schapen die op het grasland rondom het erf grazen.

De wandelaar steekt ook hier veilig de weg over via een loopbrug die de zuidelijke ingang van het centrumgebied markeert. Het bezoekerscentrum biedt informatie over de wandeltochten in het gebied. Je kunt er fietsen en kano's huren en vissersgerei om in de beek te gaan vissen. Er is informatie over de recreatieve activiteiten in de nabije omgeving, zoals paarden huren en veentochten wandelen.

Iets verderop ligt een theehuis waar de bezoeker zich kan laten verwennen met 'Kaffee und Kuchen'. De wandelaar loopt vanaf het bezoekerscentrum via een gemaaid pad naar het theehuis. Vanaf het theehuis gaat een vlonderpad naar een nieuwe meander van de beek waar de bezoeker op een grote vlonder over het beekdal kan turen en een wandeling langs de beek kan maken. Links en rechts van het vlonderpad liggen als kleine satellieten trekkershutjes op vlonderterrassen.

Ook dorpsbewoners kunnen via de wandelpaden die door de houtwallen op de camping uitkomen, een wandelommetje naar het beekdal maken en de faciliteiten van het bezoekerscentrum bezoeken: de dierenweide, het theehuis, de speeltuin, de kanoverhuur. Het ankerpunt vormt een schakel tussen het natuurlijk ingerichte beekdal en het dorp.

Ankerpunt als schakel

De bezoeker is er inmiddels achter dat dit gebied het waard is om naar terug te komen en verder te exploreren. En wellicht een paar nachtjes blijven? Dat kan op de camping die bij het bezoekerscentrum ligt en is ingepast in het landschap. Geen gesloten terrein maar een open en toegankelijke camping, omzoomd door brede houtwallen. Een natuurlijke zwemvijver vergroot de verblijfskwaliteit.

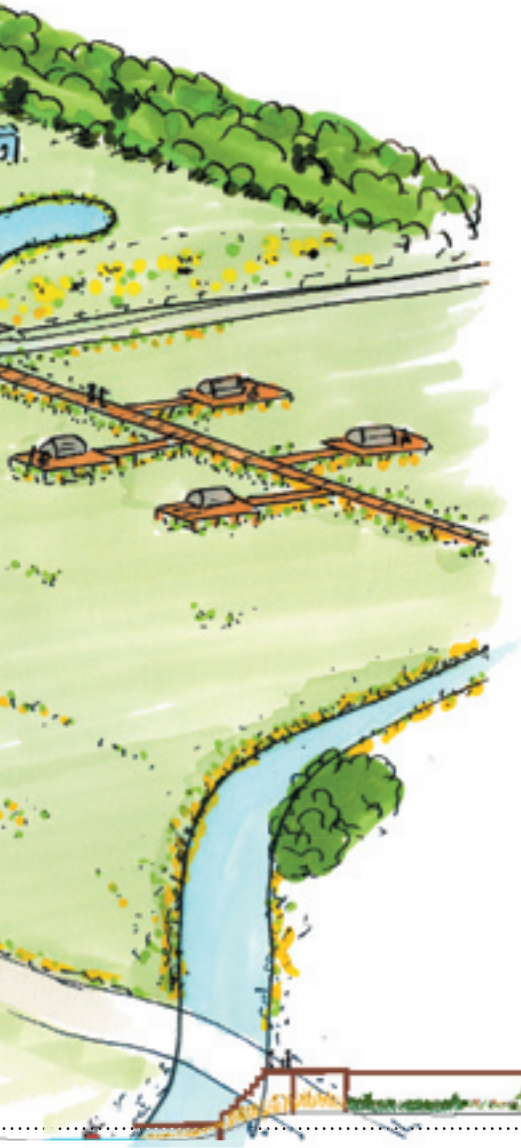
Maar het is tijd om de laatste route te wandelen en terug te keren naar de auto.

Sfeerimpressie bezoekerscentrum

Impressies ankerpunt beekdal

Referentiebeeld aankomst bezoekerscentrum

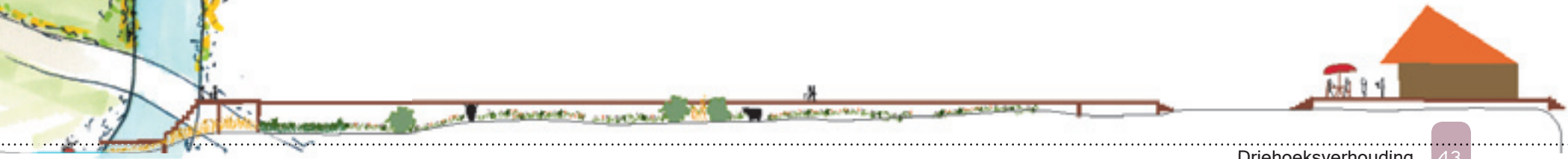
Sfeerimpressie theehuis

Referentiebeeld camping met natuurlijke zwembijver

Referentiebeeld trekkershut

Shortcut C - Schaapsdreef

Krappelpad langs beek door bloemrijke graslanden

Overgang beekdal naar schaapsdreef

Wandeling door agrarische velden via historische schaapsdreef

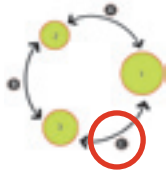

Kruispunt met wandel'loop'

houtwallen

Shortcut C: Beekdal en Schafstrift

De bezoeker wandelt vanaf het theehuis via het vlonderpad en vervolgens via het knuppelpad langs de beek het beekdal uit. De route verloopt verder via de oude schaapsdreef terug naar het startpunt van de dag.

De schaapsdreef is een oude weg waar vroeger de schapen van de stal naar de wei, of in het geval van dit gebied: naar de hoogveenvlakten achter de akkertjes van de kolonisten gedreven werden. Deze schaapsdreef is als enige van de drie oorspronkelijke schaapsdriften in het gebied over en ligt er al sinds het einde van de 18de eeuw. Het is een bijzonder element in dit gebied. Links en rechts is grootschalig veen afgegraven en de schaapsdreef ligt als een verhoogd natuurlijk wandelpad met berkenstruweel in het landschap. De wandelaar kan onderweg op bankjes plaatsnemen en vanuit de beschutte dreef van ruim 20 meter breed over de grote landerijen uitkijken. Om het grootschalige landbouwgebied te doorbreken zijn houtwallen aangelegd in de lijnen van de oorspronkelijke verkaveling.

Deze route vormt een mooie, historische, ontspannen afronding van de dag. Terug op bij het ankerpunt museumplein kan de bezoeker besluiten om bij een restaurantje wat te eten, boodschappen te doen of zelfs een hotel te nemen als hij te moe is om nog naar huis te rijden. De volgende keer weet hij wel beter: dan boekt hij meteen een week om dit gebied te exploreren: verder de veengebieden in... of recreëren langs het beekdal... of dieper de energielandschappen ingaan. Er is genoeg te doen.

De schaapsdreef bij Twist

Referentiebeelden materiaalgebruik op de routes

Wandel en fietsroutes

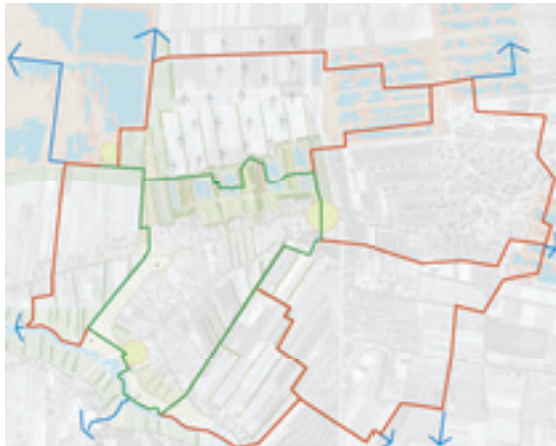
De routing in het gebied bestaat uit wandel- en fietsroutes die de ankerpunten aan elkaar verbinden of verder het natuurpark in gaan. De shortcuts zijn in dit rapport uitgebreid aan bod gekomen. Via de shortcuts kan een bezoeker in één dag in vogelvlucht kennismaken met alle deelidentiteiten in het gebied.

Via de loops gaat de bezoeker verder de deelidentiteiten in en komt weer uit op een ankerpunt. De loops zijn trips die in een dag gedaan kunnen worden en geschikt voor bezoekers die meerdere dagen in Twist verblijven en alle deelidentiteiten willen exploreren.

Vanaf bepaalde punten in een loop kunnen bezoekers dieper het park in naar andere gebieden, via de hubs.

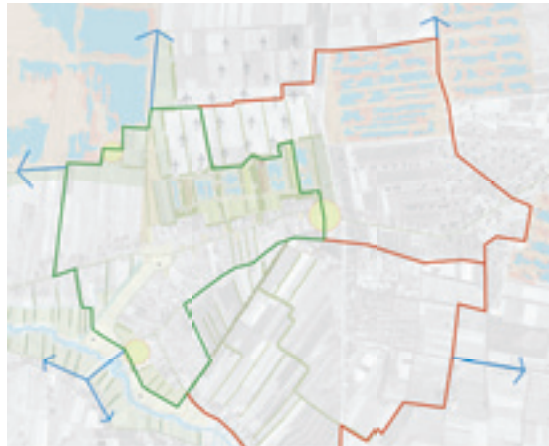
Ook kunnen er vanaf de ankerpunten kleinere ommetjes worden gemaakt.

Wandelpaden

- Shortcuts
- Loops
- Hubs

Fietspaden

- Shortcuts
- Loops
- Hubs

Wandelommetjes

- Ommetjes

Fasering en financiering

Op dit moment wordt de laatste hand gelegd aan de veenafgravingen. Tezamen met de demografische ontwikkelingen (krimp) in de gemeenschap van Twist vormt dit een ernstige bedreiging voor de leefbaarheid van Twist en de vitaliteit van zijn omgeving.

Dat maakt de ontwikkeling van Twist als centrum van het natuurpark van maatschappelijk belang. Een strategische aanpak zoals in dit plan omschreven betekent een economische en ecologische impuls in het gebied om deze bedreigingen om te vormen naar kansen en toekomst voor de regio.

Vandaar dat een groot deel van de investeringen die betrekking hebben op cultuurhistorische onderdelen van het plan, zoals het energiepark, gefinancierd dienen te worden uit algemene middelen. Te denken valt aan stimuleringsfondsen voor behoud van cultuurhistorie en regionale ontwikkeling. Deze kunnen van gemeentelijke, provinciale, landelijke en/of Europese aard zijn. Daarnaast zijn eventueel thematische private fondsen van toepassing op delen van het plan.

Om een duurzame verandering te waarborgen wordt het plan gefaseerd ingevoerd. Daardoor krijgt het de tijd om draagvlak te krijgen en een goede verankering in de regio te bewerkstelligen. Omdat het plan ook een maatschappelijke verandering teweeg zal brengen heeft het tijd nodig. Het tempo van de invoering van het plan gaat gelijk op met het tempo van de maatschappelijke veranderingen. Denk aan de opbloei van nieuwe activiteiten van de middenstand en de ontwikkeling van nieuw recreatief ondernemerschap.

Als alle fasen zijn gerealiseerd dan draaien de 'radertjes' van de ankerpunten en daar gaat de rest van Twist meeprofiteren. De ankerpunten worden druk bezocht, de shortcuts, loops en hubs gebruikt om het park te ontdekken. De toeristen weten Twist te vinden en de Twistenaren spelen hier op in door het aanbieden van voorzieningen in het dorp. Restaurants, winkeltjes, overnachtingsmogelijkheden en een breed recreatief aanbod. Het dorp leeft, het park floreert en daarmee is het doel van een economisch en ecologisch vitale regio bereikt.

Fase 1

In de eerste fase komt de focus te liggen op de ontwikkeling van het ankerpunt museumplein, het energiepark en het ankerpunt Bargerveen. Hier liggen al veel aanknopingspunten waarop de ontwikkeling voort kan bouwen. Door de veenafgravingen op korte termijn te bevrozen kan het energiepark al snel vorm gegeven worden want alle aspecten zijn aanwezig.

De realisatie van het energiepark en het ankerpunt museumplein wordt gefinancierd uit eerder genoemde algemene middelen. De exploitatie van het museumplein wordt verzorgd door de middenstand. Het nieuwe centrumgebied zal toeristen trekken die omzet genereren. Aangezien de middenstand hier baat bij zal hebben ligt het voor de hand zij deze exploitatie op zich zullen nemen

Voor het energiepark geldt dat het betrekken van lokale historische verenigingen en vrijwilligers een grote rol zal spelen bij het in stand houden en onderhouden ervan.

Het ankerpunt Bargerveen zal door natuur- en milieuorganisaties worden ingericht en onderhouden.

Fase 2

De start van de tweede fase begint vrijwel gelijk met de eerste fase, maar de realisatie zal later plaatsvinden. Dit omdat de planvorming afhankelijk is van onderhandeling met en goedkeuring van landeigenaren zoals waterschap, boeren en natuur- en milieuorganisaties.

De tweede fase staat in het teken van het herinrichten van het beekdal van de Twister Aa. Tevens zullen wandel/ en fietsroutes aangelegd worden (shortcuts en loops) en zullen de houtwallen in het gebied en rondom de toekomstige camping en parkeerplaats aangelegd worden zodat die zich al kunnen ontwikkelen tot forse groene stroken. De herinrichting vindt mede plaats vanuit het belang van de klimaatverandering en de noodzaak om water te bergen. Daarom zal de herinrichting gefinancierd worden door het waterschap. Boeren zullen subsidies ontvangen voor extensief gebruik van hun land. Verder kunnen boeren gebruik maken van versoepelde regelingen rondom nevenactiviteiten. Daarnaast krijgen ze betaald winterseizoenwerk in de vorm van onderhoud van de houtwallen in het beekdal.

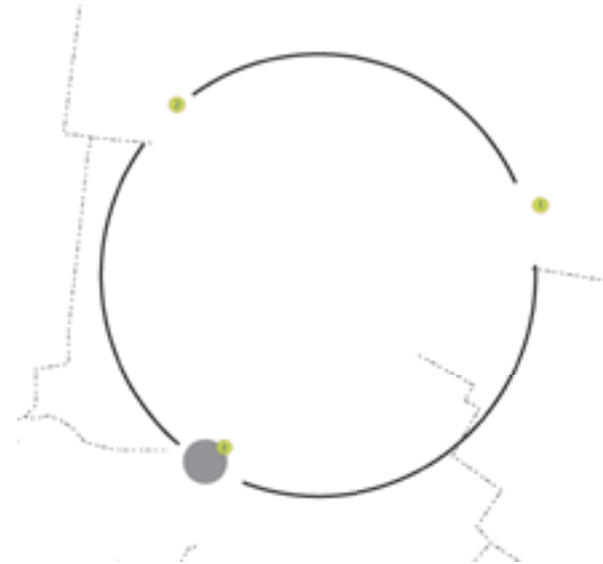

Fase 3

In de derde fase zal het bezoekerscentrum aan het beekdal worden gerealiseerd. Omdat de zuidelijke veengebieden pas in de loop van de komende 10 jaar als natuurgebied ingericht zullen worden is een eerdere ontwikkeling niet nodig (gezien de 'poortfunctie' naar het zuiden). Bovendien krijgt het beekdal dan ook de tijd om een robuust natuurlijk gebied te worden.

De stichtingskosten van het bezoekerscentrum zal door Europese en provinciale subsidies gedragen worden. De exploitatie van het bezoekerscentrum zal moeten komen uit inkomsten van de camping (gerund door een ondernemer die gebouwen huurt), het theehuis, verhuur van recreatieve producten en verkoop van lokale producten.

In deze fase zullen ook de loops en hubs worden gerealiseerd. Het onderhoud van de paden (fiets/ en wandelpaden) en bankjes / zitplekken komt uit de gemeentelijke pot die gevuld wordt met toeristenbelasting en bijdragen van de middenstandsvereniging. Verder kan gedacht worden aan het inzetten van vrijwilligers in het onderhoud van specifieke paden (bijv. de schaapsdreef)

Bronnenlijst

Bibliografie

Kramer, K. en Geijzendorffer, E. , Ecologische Veerkracht, Concept voor natuurbeheer en natuurbeleid, KNNV Uitgeverij, Zeist, 2e druk 2010

Schaminée, J. en Janssen, J., Habitattypen, Europese natuur in Nederland, KNNV Uitgeverij, Utrecht, 2003

Blauwe Kamer, tijdschrift voor Landschapsontwikkeling en stedenbouw december 2010, Inspiratie streektransferium

Websites:

www.moorpark.nl	Bourtanger moor park
www.ark.eu/	Bureau voor natuurontwikkeling
www.innovatienetwerk.org	Natuur, landschap en ruimte, land- en tuinbouw
www.natuurkennis.nl	Ontwikkeling en beheer natuurkwaliteit \
www.rijksoverheid.nl	Klimaatverandering/Natura 2000
www.europa-nu.nl	Europees natuurbeleid
www.natura2000.nl	Internationaal beleid

Rapporten

Masterplan Zuidelijke Veenkoloniën, 2011, T. Dillingh

Rapport inrichtingsplan Schoonebeekerdiep, 2008, A.J. de Greef

Omgevingsvisie Drenthe, 2009, C.C. Vos, M. van der Veen, P.F.M. Opdam

Structuurvisie Emmen, November 2007, Claire Vos e.a.

Alterra, Boeren voor Natuur, waar kan dit concept met succes worden ingevoerd?, 2010, Anton Stortelder, Michel Kiers.

Expertisecentrum LNV, Handboek Natuurdoeltypen, 2001, D. Bal, H.M. Beije, M. Fellingier, R. Haveman, A.J.F.M van Opstal, F.J. van Zadelhof.

Rt Rt Rt Rt
78 70 84 77

